

Datum 2021-04-29

Dnr 3230-2020, 3228-2020,
3227-2020, 3226-2020,
3225-2020

Vattenmyndigheten i Bottenvikens distrikt
Vattenmyndigheten i Bottenhavets distrikt
Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns distrikt
Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns distrikt
Vattenmyndigheten i Västerhavets distrikt

Era diarienummer: 537-14055-2020 , 537-
9634-2020, 537-9634-2020, 537-9478-2020,
537-47542-2020

Yttrande över vattenmyndigheternas förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer, delförvaltningsplan och miljökonsekvensbeskrivning

Havs- och vattenmyndigheten har beretts möjlighet att lämna synpunkter på de fem vattenmyndigheternas förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer inklusive vattenkraft, delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka inför vattenarbetet 2021–2027 och miljökonsekvensbeskrivning. Havs- och vattenmyndighetens yttrande innebär bland annat att myndigheten vill att regeringen ges möjlighet att pröva förslagen till åtgärdsprogram, i enlighet med 6 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen.

När nu vattenförvaltningen går in i den tredje förvaltningscykeln 2021-2027 framgår det inte av vattenmyndigheternas samrådsmaterial om åtgärder i föregående åtgärdsprogram har lett till förbättringar i vattenförekomsternas status. Havs- och vattenmyndigheten anser att det är avgörande att åtgärdsprogrammen är konkreta och effektiva för att öka förutsättningarna för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas och därmed bidra till en hållbar vattenanvändning och andra miljömål. Vattenförvaltningens åtgärdsprogram har dessutom stor betydelse för havsmiljön.

Havs- och vattenmyndigheten anser att det nuvarande vattenförvaltningssystemet har påverkat vattenmyndigheternas möjligheter att fullt ut föreslå och besluta om åtgärder som leder till en optimal måluppfyllelse. Havs- och vattenmyndigheten har tidigare framfört sina ståndpunkter om genomförande och finansiering av vattenförvaltningen i remissvar på statliga utredningar. Utgångspunkten för detta yttrande är dock hur vattenmyndigheterna har genomfört vattenförvaltningsarbetet inom ramen för nuvarande system.

Havs- och vattenmyndigheten har i sin granskning lagt tyngdpunkten på hur väl underlagen uppfyller svensk lagstiftning och EU-rätt. Myndigheten har i yttrandet även utgått från regeringsbeslut i fråga om prövning av åtgärdsprogram under tidigare förvaltningscykler samt de punkter som EU-kommissionen har identifierat som brister vid granskning av det svenska genomförandet av vattendirektivet. I samtliga avseenden kan myndigheten konstatera att underlagen behöver kompletteras eller justeras i flera delar.

Då upplägget i dokumenten i stort sett är identiskt för de fem vattendistrikten lämnar Havs- och vattenmyndigheten ett samlat yttrande. Havs- och vattenmyndigheten har valt att följa samma struktur som i vattenmyndigheternas samrådsmaterial och har en bilaga för varje del av samrådsmaterialet med undantag för åtgärdsprogram där det finns två bilagor, B och C. För att underlätta hanteringen av Havs- och vattenmyndighetens begäran om regeringens prövning, har myndigheten redogjort för de sammanfattande grunderna i bilaga C, medan bilaga B innehåller en mer detaljerad redogörelse av synpunkterna.

Synpunkter på åtgärdsprogram

Havs- och vattenmyndigheten anser att det är viktigt att de förvaltningsplaner och åtgärdsprogram som ska fastställas för den tredje förvaltningscykeln i högre grad följer gällande lagstiftning samt relevanta nationella och EU-gemensamma vägledningar. Havs- och vattenmyndigheten anser att åtgärdsprogrammen då blir mer ändamålsenliga underlag för en hållbar vattenanvändning i de fem vattendistrikten.

- *Avvikelser.* Havs- och vattenmyndigheten har i sin granskning av samrådsunderlaget funnit att vattenmyndigheternas förslag till åtgärdsprogram allvarligt avviker från vattenförvaltningsförordningen och ramdirektivet för vatten 2000/60/EG. Myndigheten begär därför, i enlighet med 6 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen, att regeringen ges möjlighet att pröva förslagen till åtgärdsprogram, se bilaga C.
- *Relation till miljö kvalitetsnormerna.* Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det är fullt möjligt för vattenmyndigheterna att i högre grad göra uppskattningar och beskriva hur åtgärderna relaterar till de krav på förbättringar som behövs för att de föreslagna miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas, se bilaga B och C.
- *Åtgärdsförslagen.* Åtgärdsförslagen är alltför generellt hållna för att leda till välriktade och välavvägda åtgärder. Det går inte att bedöma om miljö kvalitetsnormerna kommer kunna följas, se bilaga B och C.
- *Avrinningsområdesvisa analyser.* Det framgår inte om vattenmyndigheterna har utfört de distriktsvisa och avrinningsområdesvisa analyser som vattenförvaltningsförordningen och vattendirektivet anger, se bilaga B och C.
- *Åtgärdsprogrammen som planeringsdokument.* Havs- och vattenmyndigheten anser att åtgärdsprogrammen bör kompletteras för att kunna tjäna sitt syfte; att ge ett helhetsperspektiv och vara ett övergripande planeringsdokument som ska ligga till grund för myndigheters och kommuners överväganden vid tillämpning av de olika styrmedel som behövs för att följa miljö kvalitetsnormerna. Det skulle även underlätta för utpekade myndigheter och kommuner att förstå vikten av de enskilda åtgärderna, hur de leder till att mål och normer kan följas och underlätta prioriteringar i arbetet, se bilaga B och C.
- *Finansiering.* Det framgår inte hur finansiering kan ske av flera av åtgärderna i förslagen till åtgärdsprogram, se bilaga B.

Synpunkter på förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer, delförvaltningsplan, miljökonsekvensbeskrivning och särskilt samråd om vattenkraft

- *Formella krav.* Vattenmyndigheterna har genomfört ett omfattande arbete med att beskriva och sammanställa den information som ska ingå i en förvaltningsplan. Det är en utmaning att sammanställa all denna information så att den blir lättläst och pedagogisk där sammanhangen framgår. Samtidigt ska informationen uppfylla de formella kraven på vad som ska ingå och den metodik som ska användas. Havs- och vattenmyndigheten har i vissa delar lämnat förslag på kompletteringar för att de formella kraven ska kunna uppfyllas, se bilaga A.
- *Kvalitetssäkring.* Vattenmyndigheterna behöver arbeta med en kontinuerlig kvalitetssäkring av statusklassificering. Havs- och vattenmyndighetens har gjort stickprovskontroller och konstaterar att det förekommer avvikelser från Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25), se bilaga A.
- *Undantag och KMV.* Vattenmyndigheterna har inte visat att ska-kravet enligt 4 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen om att förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade (KMV) och ska-kravet att besluta om undantag enligt 4 kap. 9-10 §§ vattenförvaltningsförordningen samt motsvarande krav i HVMFS 2019:25, har uppfyllts. Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att det funnits både tid och styrande och vägledande material för att vattenmyndigheterna ska kunna besluta om ytterligare KMV och undantag, se bilaga A.
- *Ansvar.* Vattenmyndigheterna måste göra de bedömningar och fatta de beslut som åligger dem i enlighet med vattenförvaltningsförordningen, förordning (2017:872) om vattendelagationer och gällande föreskrifter, även om det inte finns vägledande material i alla delar, se bilaga A.
- *Övervakning.* Havs- och vattenmyndigheten anser att det är viktigt att vattenmyndigheterna säkerställer att all relevant övervakning som idag genomförs i distrikten finns med i övervakningsprogrammen, se bilaga A.
- *Samrådstid vattenkraft.* Havs- och vattenmyndigheten anser att samrådstiden för yttrande över remiss om förslag till miljökvalitetsnormer för vatten som påverkas av vattenkraft är för kort och är därmed inte godtagbar. Havs- och vattenmyndigheten har trots det avgett ett yttrande med synpunkter i denna del. Myndigheten anser att det finns betydande brister i förslaget, se bilaga D.
- *Föreskrifter MKN.* Havs- och vattenmyndigheten anser, att vattenmyndigheternas förslag till föreskrifter om kvalitetskrav behöver ses över och rensas från onödig information, se bilaga E.
- *Delförvaltningsplaner.* Havs- och vattenmyndigheten rekommenderar att vattenmyndigheterna utvecklar delförvaltningsplaner och delåtgärdsprogram för vattenbrist och torra enbart inom de vattendistrikt och/eller de avrinningsområden där vattenbrist och torra har en betydande påverkan, se bilaga F.
- *Miljökonsekvensbeskrivningarna.* Havs- och vattenmyndigheten anser att miljökonsekvensbeskrivningarna i relevanta delar saknar fördjupad och detaljerad analys, bland annat i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken, se bilaga G.

- *Rapportering till EU.* Det är slutligen viktigt att vattenmyndigheterna kompletterar förvaltningsplanerna med den information som Sverige behöver för att redovisa till EU-kommissionen, men även beskrivningar för de andra uppgifter som kommissionen gett rekommendationer om, se bilaga A.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Johan Kling efter föredragning av enhetschefen Signild Nerheim. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetscheferna Eva-Britt Eklöf Petrusson och Johan Stål, utredarna Anneli Harlén, Ann-Karin Thorén, Kristina Samuelsson, Anders Skarstedt, Katarina Vartia och verksjuristerna Martin Jansson och Ramona Liveland medverkat.

Johan Kling

Signild Nerheim

Bilagor:

Bilaga A: Yttrande över förslag till förvaltningsplaner

Bilaga B: Yttrande över förslag åtgärdsprogram

Bilaga C: Begäran om regeringens prövning av åtgärdsprogram

Bilaga D: Miljökvalitetsnormer för vattenkraften

Bilaga E: Yttrande över förslag till föreskrifter om miljökvalitetsnormer

Bilaga F: Yttrande över förslag till delförvaltningsplaner

Bilaga G: Yttrande över miljökonsekvensbeskrivning